

V Bruseli 23. októbra 2025
(OR. en)

14410/25

AGRI 527
AGRIFIN 122
AGRISTR 36
AGRIORG 124
ENV 1095
POLCOM 310

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	22. októbra 2025
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2025) 872 final
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Stratégia generačnej obnovy v poľnohospodárstve

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 872 final.

Príloha: COM(2025) 872 final

V Štrasburgu 21. 10. 2025
COM(2025) 872 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Stratégia generačnej obnovy v poľnohospodárstve

{SWD(2025) 872 final}

1. ZABEZPEČENIE BUDÚCNOSTI POĽNOHOSPODÁRSTVA: STRATÉGIA GENERAČNEJ OBNOVY

Európske poľnohospodárstvo je viac než len výroba potravín. Poľnohospodári sú základom našej potravinovej bezpečnosti, kľúčovými spojencami v oblasti konkurencieschopnosti, opatrení v oblasti klímy a ochrany životného prostredia a sú nevyhnutní pre zachovanie životaschopnosti vidieckych oblastí. Poľnohospodárstvo však čelí vážnym tlakom vrátane starnúcej pracovnej sily, úbytku vidieckeho obyvateľstva a náročného medzinárodného prostredia.

V roku 2020 bol priemerný vek poľnohospodárov 57 rokov v EÚ, pričom len 12 % z nich bolo mladších ako 40 rokov ⁽¹⁾. V rámci tejto mladšej skupiny tvorili ženy len 2,5 %. Keďže potravinová bezpečnosť je základnou zložkou širšej európskej bezpečnosti a strategickej autonómie, nejde len o demografické a v širšom zmysle spoločenské problémy: ide o strategické výzvy a je našou spoločenskou zodpovednosťou ich riešiť.

Budúcnosť potravinovej bezpečnosti v Európe spočíva na pleciach dynamickej novej generácie poľnohospodárov a prvovýrobcov potravín.

Vo vízii pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo ⁽²⁾ sa stanovuje rámec pre prístup EÚ k zatraktívneniu poľnohospodárstva a primárneho sektora, zvýšeniu ich konkurencieschopnosti, odolnosti voči budúcim zmenám a spravodlivosti.

Vďaka novému prístupu navrhovanému pre budúci viacročný finančný rámec máme príležitosť: v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) sa tradične podporujú mladí poľnohospodári ⁽³⁾ prostredníctvom osobitných opatrení a rozpočtu, a to aj formou pomoci na začatie činnosti, vyšších sadzieb podpory na investície a úverových opatrení. Ak bude nový návrh SPP po roku 2027 ⁽⁴⁾ prijatý, táto podpora by mohla byť ešte cielenejšia a ambicióznejšia. Vďaka osobitným opatreniam, ako sú napríklad štartovací balík pre mladých poľnohospodárov, lepšie zacielenie finančných prostriedkov prostredníctvom regresívnych platieb v prospech mladých poľnohospodárov a investičná podpora, by sa pomohlo vytvoriť potrebný impulz a zvýšila by sa príťažlivosť tohto povolania pre mladé generácie. V rámci SPP po roku 2027 sa bude takisto ťažiť z väčších synergií medzi politikami EÚ, ktoré sú zabezpečené v plánoch národného a regionálneho partnerstva ⁽⁵⁾, pričom členské štáty budú mať flexibilitu pri navrhovaní komplexného súboru opatrení v prospech mladých poľnohospodárov v rôznych oblastiach politiky.

V tejto stratégii generačnej obnovy v poľnohospodárstve, ktorá je politickou prioritou Komisie ⁽⁶⁾, sú prioritou politické opatrenia a podpora pre mladých a nových poľnohospodárov, najmä tých, ktorí majú menej ako 40 rokov. Zaoberá sa kľúčovými prekážkami identifikovanými na základe rozsiahlych konzultácií so zainteresovanými

(1) Eurostat, *Farmers and the Agricultural Labour Force* (Poľnohospodári a pracovná sila v poľnohospodárstve), 2020.

(2) [Vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo – Spoločné formovanie atraktívneho poľnohospodárstva a potravinárstva EÚ pre budúce generácie.](#)

(3) Článok 4 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2021/2115, ktorým sa stanovujú pravidlá podpory strategických plánov SPP.

(4) COM(2025) 560 final.

(5) COM(2025) 565 final.

(6) [Poverovací list komisárovi Hansenovi.](#)

stranami ⁽⁷⁾, s osobitným zameraním na mladých poľnohospodárov a mládež na vidieku a na základe údajov z viacerých zdrojov ⁽⁸⁾. Podporujú sa v rámci nej aj starší poľnohospodári pri dôstojnom odovzdávaní podnikania ďalšej generácii poľnohospodárov, pričom členské štáty sa v rámci nej nabádajú, aby zabezpečili spravodlivé a spoľahlivé dôchodkové systémy, a to všetko v rámci širšieho úsilia o podporu inkluzívneho a odolného rozvoja vidieka. Stratégia je v súlade s pozíciami vyjadrenými v Európskom parlamente ⁽⁹⁾, Rade ⁽¹⁰⁾ a s výsledkami strategického dialógu ⁽¹¹⁾.

Vidiecke oblasti situované pozdĺž východných hraníc EÚ postihnuté útočnou vojnou Ruska proti Ukrajine čelia osobitným sociálno-ekonomickým a bezpečnostným tlakom, ktoré si v rámci tohto širšieho úsilia vyžadujú nepretržitú podporu. Zabezpečenie udržateľného, produktívneho a odolného poľnohospodárstva si dnes vyžaduje rozhodné opatrenia. Ak nezasiahame teraz, trend starnutia uviazne v bode, v ktorom bude obnova oveľa ťažšia. Vyžaduje si to okamžité opatrenia na úrovni EÚ, ako aj na vnútroštátnej a regionálnej úrovni, pričom treba uplatniť celovládny prístup.

Hoci podpora verejnosti zostáva kľúčová, skutočný posun nastane až po nevyhnutných **reformách, najmä na národnej a regionálnej úrovni**, ktorými sa odstránia kľúčové prekážky generacej obnovy. Zahŕňa to **potrebu zlepšiť prístup k financiám a pôde, posilniť prenos zručností a poznatkov a zatriktívniť život na vidieku** poskytovaním lepších verejných služieb a primeranej infraštruktúry, ktorá je inkluzívna, prístupná a zohľadňuje potreby osôb so zdravotným postihnutím a skupín ohrozených diskrimináciou. V tejto súvislosti môže podpora kultúrnych iniciatív pomôcť posilniť sociálne väzby a zvýšiť atraktivnosť vidieckeho života. Pri začatí činnosti mladých poľnohospodárov, ktorí chcú zostať a hospodáriť na svojom území, sa uplatňuje „**právo zostať**“.

Konkurencieschopnosť a transformáciu poľnohospodárstva budú okrem toho formovať inovácie. Ďalšia generácia poľnohospodárov má veľký potenciál byť hnacou silou tejto transformácie. **Mladí poľnohospodári sú podnikaví a prispôsobiví, často stoja v popredí, pokiaľ ide o zavádzanie nových technológií, udržateľných postupov a diverzifikovaných**

⁽⁷⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie pripojený k tejto stratégii, *Konzultácie so zainteresovanými stranami – Súhrnná správa*.

⁽⁸⁾ *Young farmers in EU agriculture – Analytical Brief No. 10* (Mladí poľnohospodári v poľnohospodárstve EÚ – analytický prehľad č. 10), GR pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka.

⁽⁹⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 19. októbra 2023 o generacej obnove v poľnohospodárskych podnikoch budúcnosti v EÚ [2022/2182(INI)].

⁽¹⁰⁾ *Council Conclusions on a Long-Term Vision for the EU's Rural Areas (LTVRA)* (Záver Rady o Dlhodobej vízii pre vidiecke oblasti EÚ), 15631/23.

⁽¹¹⁾ *Strategic Dialogue on the future of EU Agriculture. A shared prospect for farming and food in Europe* (Strategický dialóg o budúcnosti poľnohospodárstva EÚ. Spoločná vízia pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo v Európe), 2024.

obchodných modelov. Ich zapojenie je nevyhnutné na vytvorenie perspektívneho a odolného poľnohospodárskeho sektora.

Tieto príležitosti by sa mohli v budúcnosti ešte zväčšiť vzhľadom na navrhované výrazné zvýšenie celkového rozpočtu na výskum a inovácie v rámci navrhovaného Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť (ECF) ⁽¹²⁾ a navrhovaného nového rámcového programu pre výskum a inovácie ⁽¹³⁾. Ak bude prístup k plánovaniu na roky 2028 – 2034 navrhovaný v rámci plánov NRP prijatý, členské štáty budú môcť dosiahnuť synergie medzi jednotlivými oblasťami politiky s cieľom lepšie riešiť výzvy, čím sa poskytne zmysluplná politická reakcia pre mladých poľnohospodárov a občanov žijúcich vo vidieckych oblastiach.

2. IDENTIFIKÁCIA PREKÁŽOK GENERAČNEJ OBNOVY

V rokoch 2004 až 2024 sa podiel obyvateľov Európskej únie vo veku nad 65 rokov zvýšil zo 16 % na 22 %, zatiaľ čo podiel obyvateľov vo veku 0 – 19 rokov klesol z 22 % na 20 % ⁽¹⁴⁾. Tento posun ovplyvňuje mnohé odvetvia, ale jeho vplyv je obzvlášť výrazný vo vidieckych oblastiach a najmä v poľnohospodárstve.

Starnutie v poľnohospodárstve je rýchlejšie ako v iných odvetviach. Okrem toho počet poľnohospodárskych podnikov riadených poľnohospodármi v dôchodkovom veku (33,2 %) prevažuje počet poľnohospodárskych podnikov mladých poľnohospodárov (12 %) ⁽¹⁵⁾, hoci tento pomer sa v jednotlivých členských štátoch líši. Táto nerovnováha, s podobnými trendmi v odvetví rybníctva a akvakultúry, ohrozuje dlhodobú potravinovú bezpečnosť, strategickú autonómiu EÚ v oblasti výroby potravín a budúcnosť európskej poľnohospodárskej krajiny.

Mladých ľudí odrádza od začatia poľnohospodárskej činnosti viacero vzájomne prepojených prekážok, ako napríklad prístup k pôde, finančne dostupným úverom a základným zručnostiam/odborným znalostiam. Nástupníctvo v poľnohospodárskych podnikoch si vyžaduje dlhodobé investície a často zahŕňa zložité právne, finančné a emocionálne otázky, najmä v prípade rodinných fariem. V kombinácii s tým, aké je moderné poľnohospodárstvo náročné na kapitál, tieto problémy odrádzajú mnohých potenciálnych nových účastníkov trhu.

Poľnohospodári spravujú približne 40 % celkovej plochy pôdy v EÚ ⁽¹⁶⁾, na základe čoho je toto odvetvie stredobodom z hľadiska potravinovej bezpečnosti, životaschopnosti vidieckych oblastí a kľúčových environmentálnych služieb, ako je odolnosť voči zmene klímy, odolnosť vodných zdrojov a zachovanie biodiverzity. Aktívnym obhospodarovaním pôdy zároveň znižujú riziká extrémnych poveternostných udalostí a posilňujú odolnosť vidieka. Je to

⁽¹²⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť (ECF) vrátane osobitného programu pre výskumné a inovačné činnosti v oblasti obrany, o zrušení nariadení (EÚ) 2021/522, (EÚ) 2021/694, (EÚ) 2021/697, (EÚ) 2021/783 a o zmene nariadení (EÚ) 2021/696, (EÚ) 2023/588, (EÚ) [EDIP], COM(2025) 555 final, segment „zdravie, biotechnológie, poľnohospodárstvo a biohospodárstvo“.

⁽¹³⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje rámcový program pre výskum a inovácie Horizont Európa na obdobie 2028 – 2034, stanovujú pravidlá účasti na ňom a pravidlá šírenia jeho výsledkov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) 2021/695, COM(2025) 543 final, pilier II, tematická oblasť „zdravie, biotechnológie, poľnohospodárstvo a biohospodárstvo“.

⁽¹⁴⁾ Eurostat, *Demography of Europe* (Demografia Európy), vydanie z roku 2025.

⁽¹⁵⁾ Eurostat, *Agriculture statistics – family farming in the EU* (Poľnohospodárska štatistika – rodinné farmárčenie v EÚ), 2020.

⁽¹⁶⁾ Eurostat, *Farms and farmland in the European Union* (Farmy a poľnohospodárska pôda v Európskej únii), 2020.

obzvlášť dôležité v najvzdialenejších regiónoch Únie, ktoré sú vo veľkej miere závislé od poľnohospodárstva a sú zraniteľnejšie voči poveternostným udalostiam a živelným pohromám.

Zabezpečenie generačnej obnovy, najmä na rodinných farmách, je nevyhnutné na zachovanie potravinovej bezpečnosti, prenos poznatkov a zosúladienie produktivity s udržateľnosťou. Mnohí poľnohospodári prispievajú okrem produkcie potravín a udržateľného hospodárenia s pôdou aj k obnoviteľnej energii prostredníctvom bioenergie, solárnej a veternej energie, čím podporujú ciele v oblasti klímy aj energetickej bezpečnosti, zatiaľ čo vďaka budúcim reformám možno optimalizovať pripojenia k sústave, zvýšiť príjmy poľnohospodárskych podnikov a poskytovať komunitám energiu vyrábanú na miestnej úrovni.

Generačná obnova je nevyhnutná na zachovanie životaschopnosti, konkurencieschopnosti a inovácií v poľnohospodárstve a na zabezpečenie dodávok bezpečných, udržateľných a cenovo dostupných potravín pre viac než 450 miliónov spotrebiteľov v EÚ. Cenová dostupnosť potravín zostáva problémom, keďže vysoké ceny zaťažujú rozpočty domácností, najmä v skupinách s nízkym príjmom.

Aby sa poľnohospodárstvo stalo pre mladých ľudí životaschopnou a uspokojujúcou voľbou povolania, treba podniknúť kroky nielen v samotnom poľnohospodárskom sektore. Počet mladých ľudí na vidieku sa zmenšuje. V rokoch 2013 až 2019 klesol počet mladých ľudí vo veku 15 – 24 rokov žijúcich vo vidieckych oblastiach v EÚ28 ⁽¹⁷⁾ z 3,6 milióna na 1,9 milióna a počet mladých ľudí vo veku 25 – 29 rokov klesol zo 6,9 milióna na 5,9 milióna ⁽¹⁸⁾.

Budúcnosť poľnohospodárov závisí od toho, či sa vidiecke oblasti stanú **silnejšími, prepojenými, odolnejšími a prosperujúcimi** v súlade s Dlhodobou víziou pre vidiecke oblasti EÚ ⁽¹⁹⁾. Životaschopné komunity, vysokokvalitná infraštruktúra, dostupné služby, atraktívne a kvalitné vzdelávanie a odborná príprava, ako aj pracovné príležitosti mimo poľnohospodárskych podnikov a silné sociálne väzby sú kľúčom k udržaniu mladých ľudí a umožneniu „práva zostať“ a zároveň k prilákaní nových poľnohospodárov. Vidiecke oblasti sú ústredným prvkom nášho európskeho spôsobu života a musíme zabezpečiť, aby zostali atraktívnym miestom na život.

„Poľnohospodári budúcnosti“ sa budú zapájať do diverzifikovanejších sietí zahŕňajúcich nových účastníkov v poľnohospodárstve, rozličné poľnohospodárske a obchodné modely vrátane takých, ktoré sú spojené so sociálnym hospodárstvom, ako aj inovatívne partnerstvá, ktoré budú odrážať rastúcu rozmanitosť potravinových systémov ⁽²⁰⁾. Nové formy spolupráce, ako sú partnerstvá, medzigeneračné výmeny, synergie s inými sektormi a spoločné využívanie pôdy, zohrávajú úlohu tým, že znižujú prekážky vstupu na trh a posilňujú väzby v komunite. Tieto modely pomáhajú vytvárať inkluzívnejšie a odolnejšie poľnohospodárske systémy, ktoré následne prispievajú k sociálnej a hospodárskej životaschopnosti vidieckych oblastí. Sú podporované družstvami a organizáciami výrobcov a ponúkajú praktické spôsoby pre nových účastníkov a zároveň posilňujú štruktúru života na vidieku.

⁽¹⁷⁾ EÚ28 zahŕňa Spojené kráľovstvo pred jeho vystúpením z EÚ 31. januára 2020.

⁽¹⁸⁾ [Mladí ľudia v poľnohospodárstve a vo vidieckych oblastiach – Európska komisia](#).

⁽¹⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2025/1914 z 18. septembra 2025, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania, Ú. v. EÚ L, 19.9.2025.

⁽²⁰⁾ [Archív publikácií JRC – Farmers of the future](#) (Poľnohospodári budúcnosti).

Budúcnosť poľnohospodárstva a vidieckych oblastí napokon závisí od vytvorenia vhodných podmienok pre mladých ľudí, aby si tam mohli vybudovať život a kariéru a aby poľnohospodárstvo mohlo aj naďalej prispievať k odolnej a udržateľnej EÚ.

3. OTVORENIE PRÍLEŽITOSTÍ PRE NOVÚ GENERÁCIU EURÓPSKÝCH POĽNOHOSPODÁROV

Poľnohospodárstvo EÚ ponúka široký a rozvíjajúci sa súbor príležitostí na prilákanie, podporu a udržanie mladých a nových poľnohospodárov a poľnohospodárskych pracovníkov. Rôzne modely poľnohospodárskych podnikov sú naďalej relevantné, pričom každý z nich rôznymi spôsobmi prispieva k produktivite, odolnosti proti zmene klímy, environmentálnej udržateľnosti, zachovaniu vidieckych a miestnych tradícií ako neoddeliteľnej súčasti kultúrneho dedičstva Únie a udržateľnosti potravinových systémov a priťahuje nové profily mladých poľnohospodárov. Prijatím tejto rozmanitosti sa zabezpečuje inkluzívny sektor, ktorý reaguje na meniace sa podmienky, potrebu diverzifikácie poľnohospodárstva s cieľom zaistiť potravinovú bezpečnosť, najmä v izolovaných oblastiach, na spotrebiteľský dopyt a obchodné vízie. Mladí poľnohospodári zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri formovaní budúcnosti poľnohospodárstva, či už prostredníctvom inovácií, alebo tradičných zručností.

Diverzifikácia poľnohospodárskych činností a produktov prispieva k stabilite sektora rozšírením zdrojov príjmov: agroturistika, spracovanie v poľnohospodárskom podniku, integrované agroakvakultúrne systémy, biohospodárske riešenia, ako je výroba obnoviteľných materiálov a bioenergie, výroba krmiva z rias alebo sekvestrácia uhlíka, patria medzi činnosti, ktoré majú významný potenciál prispieť k životaschopnému životu na vidieku. Napríklad prostredníctvom riešení biohospodárstva a obehového hospodárstva sa odpad mení na zdroje a energiu a zároveň sa nimi prispieva k strategickej autonómii Únie a k cieľom v oblasti klímy a životného prostredia. V tomto kontexte vznikajú nové pracovné miesta s väčším množstvom príležitostí. Pre mnohých mladých poľnohospodárov, ktorí často farmárčia na čiastočný úväzok alebo popri iných zamestnaniach, môžu byť tieto príležitosti kľúčom k budovaniu flexibilnej a stabilnej profesionálnej kariéry v širšom poľnohospodárskom sektore.

Generačnú obnovu nepodporuje len samotná SPP. **V záujme prilákania mladých a nových ľudí sú nevyhnutné širšie investície do vidieckej infraštruktúry a služieb vrátane** dostupnej a inkluzívnej kvalitnej zdravotnej a dlhodobej starostlivosti, vzdelávania a odbornej prípravy, bývania, vody, infraštruktúry, starostlivosti o deti, dopravy, digitálnej komunikácie a služieb pre voľný čas v súlade s Európskym pilierom sociálnych práv.

Intervencie poskytované v rámci SPP sa dopĺňajú politikou súdržnosti, ktorá poskytuje významnú podporu vo vidieckych oblastiach. Podporujú sa ňou hospodárske, sociálne a územné ciele prostredníctvom cielených investícií vrátane investícií do širokopásmového pripojenia na vidieku, čistej energie, zdravia, vzdelávania a zručností, zamestnanosti, sociálneho začlenenia a miestnej infraštruktúry. Tieto investície prinášajú vidieckym oblastiam pridanú hodnotu a blahobyt. Strednodobým preskúmaním programov politiky súdržnosti ⁽²¹⁾ sa takisto poskytujú stimuly a flexibilita na podporu prioritných cieľov, ako je

⁽²¹⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania.

odolnosť vodných zdrojov, bývanie, energetická transformácia a konkurencieschopnosť a inovácie, čo sú všetko relevantné otázky pre vidiecke oblasti.

Keďže poľnohospodárstvo sa transformuje, prostredníctvom konsolidácie, integrácie hodnotového reťazca, prijímania technológií a adaptácie na zmenu klímy, sú potrebné nástroje, ktoré poľnohospodárom a tvorcom politik pomôžu predvídať a reagovať koordinovanými opatreniami zameranými na budúcnosť v súlade s platnými pravidlami štátnej pomoci.

4. NOVÝ STROP A PLÁNY NRP: HNACIA SILA POZITÍVNEJ ZMENY

SPP zohráva ústrednú úlohu pri vytváraní príležitostí na udržateľný rozvoj podnikov tým, že zlepšuje prístup k financiám, poznatkom a inováciám, zatiaľ čo opatreniami členských štátov sa takisto riešia kľúčové prekážky ako prístup k pôde pre nových účastníkov. ⁽²²⁾.

Návrh SPP po roku 2027 vo VFR predstavuje významný krok smerom k modernejšiemu a inkluzívnejšiemu európskemu poľnohospodárstvu, ktoré je viac orientované na budúcnosť a ktorého jadrom je generačná obnova.

Ak by bol prijatý, mohol by sa ním uľahčiť vstup nových poľnohospodárov na trh, pričom by sa posilnila podpora výskumu a inovácií, čo je základom generačnej obnovy, podpory modernizácie a produktivity, vytvárania hospodárskych príležitostí a zlepšovania životných podmienok na vidieku a zároveň by sa podporila rozmanitosť a inkluzívnosť. V návrhu nasledujúceho VFR Komisia zároveň navrhuje integrovanejší prístup k podpore vidieka v rámci SPP i mimo nej. Investície si vyžadujú koordinované kroky naprieč vládami rezortmi a úrovňami riadenia, podporené potrebnými reformami. Návrh SPP je ústredným bodom návrhu Komisie na nové plány NRP, ktoré sú doplnené opatreniami EÚ a vnútroštátnymi a regionálnymi iniciatívami.

Plán NRP musí obsahovať opatrenia na riešenie generačnej obnovy vrátane vypracovania národnej stratégie, v ktorej sa identifikujú demografické trendy, riešia prekážky vstupu na trh a definujú ciele podporné opatrenia. Ak majú byť tieto stratégie účinné, musia byť komplexné a odrážať zložitú realitu, ktorej čelia poľnohospodári v jednotlivých členských štátoch, pričom by sa v nich zároveň mal zabezpečiť súlad so širším národným a regionálnym úsilím o oživenie vidieckych oblastí a mali by prispievať k spoločnému úsiliu EÚ o generačnú obnovu. Členské štáty by mali stanoviť konkrétne ciele v oblasti generačnej obnovy, pravidelne podávať správy o dosiahnutom pokroku, v prípade nedostatočných výsledkov pristúpiť k úpravám a vysvetliť, ako v pláne sústreďujú zdroje na podporu generačnej obnovy. Komisia by zasa využívala referenčné hodnoty a osobitné odporúčania SPP na riadenie národných politik, čím by zabezpečila zodpovednosť a súlad s celou úniou s cieľmi. **Ústredným prvkom tejto novej stratégie je komplexný „štartovací balík“ pre mladých poľnohospodárov**, ktorý zahŕňa podporu na začatie činnosti, investičnú pomoc a prístup k finančným nástrojom, ako aj priaznivé daňové opatrenia. Doplnkovými opatreniami sa podporujú startupy, inovatívne partnerstvá, programy nástupníctva, odborná príprava a služby výpomoci pre poľnohospodárske podniky s cieľom pomôcť im dosiahnuť lepšiu rovnováhu medzi pracovným a súkromným životom. V záujme zlepšenia dostupnosti

⁽²²⁾ Európska komisia – Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka – Oddelenie A.3 (2025): *Assessment of generational renewal strategies across EU Member States – Report* (Posúdenie stratégií generačnej obnovy v členských štátoch EÚ – správa).

a účinnosti sa navrhuje, aby bola všetka podpora v každom členskom štáte dostupná prostredníctvom jednotného kontaktného miesta.

Na dosiahnutie úspechu by členské štáty mali zdvojnásobiť svoje úsilie o generačnú obnovu, najmä tie, ktoré zaostávajú. Komisia v rámci budúceho mechanizmu riadenia odporučí členským štátom, aby na tento účel investovali aspoň 6 % svojich účelovo viazaných súm na poľnohospodárstvo⁽²³⁾. V prípade potreby by sa táto suma mohla doplniť, aby sa zabezpečila primeraná úroveň financovania v rámci NRP na realizáciu národnej stratégie.

Vďaka tejto kombinácii národných záväzkov, merateľných cieľov a usmernení Komisie by navrhovaná nová SPP posilnila svoju úlohu hnacej sily obnovy, pričom by umožnila mladým poľnohospodárom budovať si životaschopné kariéry a zabezpečila by dlhodobú udržateľnosť európskeho poľnohospodárstva.

Hlavné iniciatívy⁽²⁴⁾

- *Komplexné a povinné **stratégie generačnej obnovy v poľnohospodárstve v každom členskom štáte**, posilnené jasnými požiadavkami na identifikáciu demografických trendov, prekážok vstupu na trh a cieľných podporných opatrení.*
- *Členské štáty zdvojnásobujú úsilie o generačnú obnovu. Komisia pri budúcom programovaní plánov NRP v rámci budúceho mechanizmu riadenia odporučí, aby členské štáty na tento účel **investovali aspoň 6 % svojich účelovo viazaných výdavkov na poľnohospodárstvo**, ktoré môžu ďalej doplniť ďalšími prostriedkami NRP, aby sa zabezpečilo primerané financovanie realizácie národnej stratégie.*
- *„**Štartovací balík pre mladých poľnohospodárov**“ na uľahčenie vstupu mladých poľnohospodárov na trh a ich etablovania v sektore prostredníctvom komplexného balíka intervencií.*

5. USKUTOČŇOVANIE STRATÉGIE: ĎALŠIE KROKY PRE GENERAČNÚ OBNOVU

Mladí poľnohospodári musia byť v centre pozornosti pri rozvoji politiky, aby sa generačná obnova stala v európskom poľnohospodárstve trvalou realitou. S cieľom zabezpečiť nielen podporu pre mladých poľnohospodárov, ale aj ich aktívne zapojenie Komisia zaviedla štruktúrované **zapájanie mladých ľudí** s cieľom zaistiť, aby sa ich hlas zohľadňoval v celom procese tvorby a vykonávania politiky. V súlade s týmto prístupom Komisia v rámci tohto mandátu zorganizovala dva politické dialógy s mládežou⁽²⁵⁾, na ktorých sa diskutovalo o generačnej obnove, čím sa mladým ľuďom poskytla príležitosť formovať poľnohospodársku politiku.

Na vnútroštátnej úrovni sa členské štáty vyzývajú, aby zapájali zástupcov mladých poľnohospodárov do monitorovacích výborov⁽²⁶⁾ **s cieľom zabezpečiť, aby sa ich názory stali východiskom politických rozhodnutí** v rámci SPP. Vytvára sa tak inštitucionálny

⁽²³⁾ 6 % súm uvedených v prílohe XVIII k [nariadeniu o NRP – COM(2025) 565 final].

⁽²⁴⁾ Niektoré z prezentovaných opatrení a iniciatív vychádzajú z návrhov stanovených pre VFR po roku 2027, keďže tieto návrhy podliehajú spolurozhodovaciemu postupu, ich konečný obsah bude závisieť od výsledku legislatívneho procesu.

⁽²⁵⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/overview-vision-agriculture-food/young-people-agriculture-and-rural-areas_sk.

⁽²⁶⁾ Ako sa uvádza v článku 124 nariadenia (EÚ) 2021/2115.

priestor pre ich hlas v rozhodovacom procese, ktorý im umožňuje prispieť k lepšiemu vykonávaniu a posilniť zodpovednosť za plnenie záväzkov generačnej obnovy.

Priamym zapájaním mladých ľudí do formovania poľnohospodárskej politiky vytvára táto stratégia základ pre väčšiu zodpovednosť, citlivejšiu podporu a dynamický poľnohospodársky sektor orientovaný na budúcnosť. Odráža sa v nej záväzok EÚ zabezpečiť, aby tí, ktorí sú pripravení viesť európske poľnohospodárstvo do budúcnosti, mali na to nástroje aj hlas.

Na základe tohto impulzu budú politické dialógy s mládežou každoročne pokračovať počas celého tohto mandátu a umožnia pravidelnú výmenu názorov, výmenu skúseností a informovanú diskusiu o kľúčových politických otázkach, čím sa zaistí, aby boli rovnako vypočuté všetky hlasy mladých ľudí.

KEÚČOVÉ CIELE A STRATEGICKÉ PRIORITY

Hlavným cieľom tejto stratégie je zabezpečiť dlhodobú odolnosť poľnohospodárskeho sektora prostredníctvom podpory príjmov poľnohospodárskych podnikov. Je to nevyhnutné nielen pre životaschopnosť vidieckych oblastí, ale aj pre potravinovú bezpečnosť Európy. Znamená to pomáhať poľnohospodárom budovať ekonomicky životaschopné, udržateľné a perspektívne podniky. Z hľadiska dosiahnutia tohto cieľa sú základnými prierezovými rozhodujúcimi faktormi inovácie a podnikanie.

Je kľúčové poskytnúť mladým a novým poľnohospodárom možnosť využívať nové príležitosti a **podporovať diverzifikáciu príjmov poľnohospodárskych podnikov**. Cieľom je zvýšiť odolnosť poľnohospodárov a znížiť ich dlhodobú závislosť od subvencií. V tomto prístupe sa okrem iného stavia na potenciáli biohospodárstva, obnoviteľnej energie, prírodných a uhlíkových kreditov a krátkych dodávateľských reťazcov.

V stratégii sa uznáva, že poľnohospodárstvo musí poskytovať stabilný a **spravodlivý príjem prostredníctvom spravodlivých cien** ⁽²⁷⁾, aby sa podporilo životaschopné a atraktívne živobytie. Účastníci politického dialógu s mládežou ⁽²⁸⁾ označili spravodlivý príjem za najnaliehavejšiu výzvu. Mnohých mladých Európanov od vstupu do poľnohospodárstva naďalej odrádzajú obmedzené hospodárske vyhliadky. Komisia si uvedomuje tieto obavy a už ich rieši prostredníctvom širších iniciatív vrátane reforiem a nových nástrojov zameraných na zlepšenie spravodlivosti a transparentnosti v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci ⁽²⁹⁾. Je dôležité pripomenúť kľúčovú úlohu organizácií výrobcov, ktoré môžu posilniť vyjednávaciu silu poľnohospodárov, zlepšiť prístup na trh a prispieť k spravodlivejším príjmom.

⁽²⁷⁾ Neexistuje oficiálna definícia „spravodlivej ceny“, ale rozumná interpretácia je taká, ktorá zahŕňa pokrytie všetkých nákladov na udržateľnú výrobu, zabezpečenie dôstojného príjmu pre výrobcov a pretrvávajúcu dostupnosť pre spotrebiteľov.

⁽²⁸⁾ [Politický dialóg s mládežou v poľnohospodárstve](#).

⁽²⁹⁾ Navrhované zmeny nariadenia o spoločnej organizácii trhov (SOT) sú zamerané na posilnenie postavenia poľnohospodárov pri rokovaní o zmluvách, na podporu spolupráce a zlepšenie prenosu cien. Zároveň sa nové pravidlá cezhraničného presadzovania práva podľa smernice o nekalých obchodných praktikách zameriavajú na lepšiu ochranu poľnohospodárov. Toto úsilie dopĺňa činnosť strediska EÚ pre monitorovanie agropotravinového reťazca (AFCO), ktoré bude poskytovať údaje o tvorbe cien na podporu spravodlivejších politických rozhodnutí.

Existuje široká zhoda ⁽³⁰⁾, že sa vyžadujú naliehavé opatrenia v piatich oblastiach: prístupe k financiám, v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zručností, v oblasti pôdy, v kontexte primeranej životnej úrovne vo vidieckych regiónoch a v oblasti pomoci v otázkach nástupníctva a odchodu do dôchodku. Tieto výzvy sa riešia v piatich strategických blokoch, z ktorých každý obsahuje kľúčové hlavné iniciatívy a podporné opatrenia:

A. Prístup k úverom a financiám

Prístup k financovaniu zostáva hlavnou výzvou pre všetkých poľnohospodárov, najmä pre mladých a nových poľnohospodárov, pretože založenie alebo prevzatie poľnohospodárskeho podniku si vyžaduje vysoké počiatkové investície s oneskorenou a často kolísavou alebo neistou návratnosťou. Mnohé poľnohospodárske podniky začínajú svoju cestu zaťažené dlhmi, čo sťažuje financovanie nových činností, zavádzanie udržateľných postupov či modernizáciu vybavenia. V roku 2023 predstavoval pomer záväzkov a aktív u mladých poľnohospodárov viac než 20 % v porovnaní s 8 % v prípade poľnohospodárov starších ako 65 rokov ⁽³¹⁾, čo poukazuje na väčší finančný tlak, ktorému čelí mladá generácia.

V roku 2022 čelili mladí poľnohospodári v EÚ27 medzere vo financovaní vo výške 14,1 miliardy EUR, čo predstavuje 22 % celkového nedostatku v sektore, pričom ide o nárast o 11 % od roku 2017 ⁽³²⁾. Podľa nového prieskumu platformy fi-compass EIB ⁽³³⁾ nedošlo v kľúčových sektoroch k žiadnemu zlepšeniu: sektor obilnín, olejnatých semien a bielkovinových plodín čelí nedostatku vo výške 4,9 miliardy EUR, sektor zeleniny vo výške 3,2 miliardy EUR a sektor dojníc vo výške 0,4 miliardy EUR. Táto rastúca medzera zdôrazňuje ústrednú úlohu mladých poľnohospodárov pri uspokojovaní investičných potrieb sektora a naliehavosť riešenia ich finančných obmedzení.

Jedným z najnaliehavejších problémov je obmedzený prístup k finančným produktom upraveným na mieru. Pre mladých poľnohospodárov je často **problém získať dlhodobý úver**, najmä na viac než 12 rokov, z dôvodu nedostatočného kolaterálu alebo úverovej histórie. Aby sa tieto prekážky mohli odstrániť, musia byť finančné nástroje ako pôžičky a záruky navrhnuté špeciálne pre nich. Tieto nástroje môžu podporovať široký rad investícií od rozvoja podnikania cez adaptáciu na zmenu klímy, digitalizáciu až po postupné nadobudnutie poľnohospodárskych podnikov prostredníctvom odkupovania podielov. Mali by byť takisto prispôbosené osobitostiam alternatívnych obchodných modelov, ako sú družstvá a sociálne podniky. Verejno-súkromné partnerstvá a intenzívnejšia spolupráca so skupinou Európskej investičnej banky (EIB) a inými finančnými inštitúciami môžu ďalej uľahčiť prístup k financovaniu, zatiaľ čo prostredníctvom protizáruk by sa mohol poskytnúť nevyužitý potenciál členským štátom, ktoré sa usilujú podporiť generačnú obnovu. Komisia spolu so skupinou EIB preskúma formy podpory pre mladých a nových poľnohospodárov vrátane schém poskytovania záruk a bonifikácie úrokových sadzieb.

Financovanie je nevyhnutné najmä pri nadobúdaní pôdy. Mladí poľnohospodári musia mať možnosť využívať nástroje spolufinancované EÚ na nákup poľnohospodárskej pôdy bez zbytočne obmedzujúcich podmienok. Umožnilo by sa im tak konsolidovať svoje činnosti

⁽³⁰⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie pripojený k tejto stratégii, *Konzultácie so zainteresovanými stranami – Súhrnná správa*.

⁽³¹⁾ Údaje informačnej siete poľnohospodárskeho účtovníctva.

⁽³²⁾ Platforma fi-compass, *Financing Gap in Agriculture & Agri-Food* (Medzera vo financovaní v poľnohospodárstve a agropotravinárstve), RTW, 2023.

⁽³³⁾ Ide o predbežné výsledky prieskumu platformy fi-compass z roku 2025 zameraného na uvedené tri pododvetvia, ktorého výsledky budú v blízkej budúcnosti zverejnené na webovom sídle platformy fi-compass.

a investovať do dlhodobých zlepšení, napríklad do zdravia pôdy, agroekologických postupov alebo sekvestrácie uhlíka. Prístup k pôde je naďalej hlavnou prekážkou a uľahčenie nákupu pôdy je rozhodujúce pre zabezpečenie dlhodobej životaschopnosti.

Zároveň sú nevyhnutné **investície do inovácií a moderných technológií** s cieľom zlepšiť produktivitu, zvýšiť odolnosť a podporiť zelenú transformáciu. Financovanie musí ísť nad rámec bežných nástrojov, aby mladí poľnohospodári mohli zavádzať nové techniky, digitálne nástroje a udržateľné riešenia, ktoré im umožnia čeliť výzvam vyplývajúcim zo zmeny klímy a meniaceho sa dopytu na trhu. Týka sa to najmä ekologického poľnohospodárstva, pri ktorom nižšie výnosy môžu znamenať vyššie finančné riziko. V tejto súvislosti sú rozhodujúce účinné nástroje riadenia rizík, a hoci by nové transformačné platby vo výške 200 000 EUR v rámci budúcej SPP, ak bude prijatá, mohli predstavovať dobrý príklad na podporu ekologického poľnohospodárstva a transformácie, na riešenie celého radu existujúcich výziev bude potrebných viac zdrojov.

Okrem toho regulačné zmeny sťažujú poľnohospodárom s istotou uskutočňovať dlhodobé investície. Berú si pôžičky na základe platných pravidiel, tie sa však zmenia skôr, ako sa im investície stihnú vrátiť, čo narúša právnu istotu a predvídateľnosť. Kľúčovým cieľom vízie Komisie pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo je preto predvídateľnejší agropotravinársky sektor do roku 2040. Komisia sa zaväzuje uplatňovať postačujúce prechodné obdobia pri zvažovaní regulačných zmien, ktoré majú vplyv na poľnohospodárske podniky.

V tejto situácii je naďalej nevyhnutné financovanie z SPP a z vnútroštátnych zdrojov. Je nevyhnutné poskytovať mladým poľnohospodárom pomoc na začatie činnosti a cielenú investičnú podporu, aby mohli ľahšie začať podnikáť, vybudovať si odolnosť a zvládať trhové aj klimatické riziká. Pri podpore poľnohospodárov v kritických počiatočných fázach adaptácie na tieto výzvy by mohli zohrávať cennú úlohu aj prechodné jednorazové platby, ako sú platby plánované v rámci budúcej SPP.

Navrhovaný ECF by spolu s pilierom II programu Horizont Európa mohol ponúknuť možnosti financovania pre poľnohospodárov vrátane mladých a nových poľnohospodárov, aby mohli rozširovať svoje podniky a prekonávať štrukturálne prekážky. V súlade so Stratégiou EÚ pre startupy a scaleupy⁽³⁴⁾ sa prostredníctvom týchto nástrojov mobilizuje kapitál, riešia sa rastúce medzery vo financovaní a podporujú poľnohospodársko-potravinárske startupy vo vidieckych oblastiach. Mladý poľnohospodár, ktorý založí vidiecky startup, by mohol ďalej expandovať prostredníctvom prístupu k týmto nástrojom, a v relevantných prípadoch vrátane Európskej rady pre inovácie.

Prispôsobené finančné nástroje a integrované podporné mechanizmy zamerané na kombinovanie verejného a súkromného financovania budú kľúčom k uvoľneniu potenciálu novej generácie a faktorom umožňujúcim udržateľnú transformáciu poľnohospodárstva EÚ.

⁽³⁴⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Stratégia EÚ pre startupy a scaleupy: Na začatie a rozširovanie podnikania si vyberte Európu, COM(2025) 270 final.

Hlavné iniciatívy

- *V návrhu budúcej SPP sa strojnásobila maximálna úroveň podpory SPP (ekvivalent hrubého grantu) na začatie činnosti mladých poľnohospodárov, ak sa podpora poskytuje prostredníctvom finančných nástrojov (zo 100 000 EUR na 300 000 EUR), čo umožní oveľa vyšší objem úverov na každý projekt a/alebo výrazné zníženie platieb úrokovej sadzby.*
- *V návrhu sa takisto stanovuje zvýšená miera investičnej podpory až do výšky 85 % a možnosť, aby členské štáty určili minimálne úrovne výdavkov alebo vyššie miery spolufinancovania EÚ pre mladých poľnohospodárov.*

Opatrenia navrhované v rámci súčasnej SPP a v návrhu SPP na roky 2028 – 2034		
Podpora finančného navrhovania a zvyšovanie povedomia	Poskytovať technickú pomoc pri navrhovaní a vykonávaní finančných nástrojov prispôbených mladým poľnohospodárom. Zahŕňa to poskytovanie odborného poradenstva a podpory prostredníctvom platforiem, ako je fi-compass, ako aj posilnené a dostupné oznamovanie a šírenie informácií v rámci siete SPP s cieľom zvyšovať povedomie o možnostiach financovania.	2. štvrťrok 2026 a súčasná SPP
Prístup k financiám a zlepšenie riadenia rizík v stratégiách členských štátov a prostredníctvom štartovacieho balíka	• Opatrenia na prístup mladých poľnohospodárov k financiám v rámci stratégií generáčnej obnovy a zváženie zavedenia dodatočných opatrení, ako sú vyššie sadzby grantov alebo bonusové body pri výbere projektov v prípade nedostatočne zastúpených skupín, s osobitným dôrazom na mladé poľnohospodárky. • Poskytovanie úverových a záručných fondov určených pre mladých poľnohospodárov vrátane nástrojov so zníženými úrokovými sadzbami, nižším kolaterálom, odkladom splátok a dlhšími lehotami splácania v rámci vnútroštátneho finančného krytia členských štátov a prostredníctvom nástrojov v rámci štartovacieho balíka, a to aj pre ekologické poľnohospodárstvo. •	nová SPP – od roku 2028
Podnikateľské plány	• Poradenské služby na podporu mladých poľnohospodárov a nových účastníkov trhu pri vypracúvaní a aktualizácii podnikateľských plánov pri súčasnom posilňovaní väzieb medzi mestom a vidiekom.	od 4. štvrťroka 2025
Opatrenia navrhované v rámci iných politík EÚ		
Vyhradené úverové finančné krytie EIB	Podporovať a monitorovať úverové finančné krytie EIB pre poľnohospodárstvo a biohospodárstvo vrátane financovania vyhradeného pre mladých poľnohospodárov. Zabezpečiť transparentnosť a vykazovanie konkrétnych výdavkov v prospech tejto skupiny. Povzbudiť EIB, aby popri zárukách EÚ zvýšila objem financovania prostredníctvom vlastných rizík. Preskúmať formy podpory pre mladých a nových poľnohospodárov vrátane schém poskytovania záruk a bonifikácie úrokových sadzieb.	2025 – 2027 a ďalej/nová stratégia EÚ pre biohospodárstvo

Podpora v rámci vhodných nástrojov v spolupráci so skupinou EIB a iných nástrojov implementujúcich partnerov	Uľahčiť mladým poľnohospodárom prístup k financovaniu prostredníctvom vhodných nástrojov, najmä záručných a kapitálových produktov vyvinutých v spolupráci s EIF, EIB alebo inými implementujúcimi partnermi, ktoré umožňujú nákup poľnohospodárskych podnikov a rozširovanie inovačných technológií.	2025 – 2027 a ďalej/nová stratégia EÚ pre biohospodárstvo
Dobrovoľné opatrenia na úrovni členských štátov		
Zlepšenie prístupu k úverom prostredníctvom podporných bánk	Spolupracovať s národnými podpornými bankami pri vytváraní schém zlepšujúcich prístup poľnohospodárov k úverom.	od 4. štvrtroka 2025

B. Prístup k poznatkom a zručnostiam

Kľúčovými faktormi, ktoré umožňujú mladým poľnohospodárom uspieť, sú prispôbená odborná príprava a súbor zručností potrebných na založenie a udržanie životaschopných poľnohospodárskych podnikov. Výzvy prichádzajú už pred založením poľnohospodárskeho podniku: pri orientovaní sa v zložitých právnych a finančných rámcoch a pri príprave podnikateľských plánov, v ktorých je hospodárska životaschopnosť vo vyváženom vzťahu so sociálnou a s environmentálnou udržateľnosťou. So štruktúrovanými podpornými systémami poskytujúcimi odbornú prípravu, poradenstvo a mentoring pred založením, počas zakladania a po založení poľnohospodárskeho podniku sa riziko neúspechu znižuje. Výzvy spojené s prenosom zručností pri prevzatí existujúcich rodinných podnikov alebo prispôbovaní úloh v rámci nich sa líšia od tých, ktorým čelila prvá generácia poľnohospodárov.

Je potrebné, aby sa vo vzdelávaní, v odbornej príprave a poradenských službách v oblasti poľnohospodárstva okrem podnikateľského plánovania a rozvoja venoval priestor aj novým výzvam a príležitostiam, ako je zmena klímy, strata biodiverzity, digitalizácia, integrácia energie z obnoviteľných zdrojov alebo inteligentné poľnohospodárske postupy využívajúce európske vesmírne systémy, ako sú Copernicus a Galileo. Ako sa zdôrazňuje v stratégii EÚ v oblasti finančnej gramotnosti⁽³⁵⁾, rovnako dôležitá je aj finančná gramotnosť, ktorá umožňuje mladým poľnohospodárom účinne riadiť investície, úvery a riziká a prijímať informované rozhodnutia v záujme dlhodobej životaschopnosti. Pre udržateľnú transformáciu sektora je nevyhnutné poskytovať mladým a novým poľnohospodárom zručnosti a nástroje, ktoré im pomôžu osvojiť si agroekologické postupy, spojiť digitalizáciu a pracovnú silu (resp. nedostatok pracovnej sily) a podieľať sa na pridanej hodnote, napríklad prostredníctvom biohospodárskych podnikov. Kľúčom k zabezpečeniu dostupnosti poznatkov a zručností sú možnosti celoživotného vzdelávania, formáty odbornej prípravy popri zamestnaní, výmeny a digitálne nástroje. Okrem toho je pre inkluzívnosť a rozširovanie príležitostí nevyhnutné cielené úsilie o začlenenie poľnohospodárov na čiastočný úväzok, poľnohospodárskych pracovníkov, žien a skupín v zraniteľných situáciách.

Prístupné platformy spolupráce, ktorými sa podporuje spoločné využívanie poznatkov, vybavenia a služieb, pomáhajú znižovať náklady, posilňujú odolnosť komunity a podporujú

⁽³⁵⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stratégii EÚ v oblasti finančnej gramotnosti.

inovácie. V súčasnom VFR sa prostredníctvom partnerstva pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo v rámci Paktu o zručnostiach⁽³⁶⁾ podporujú zainteresované strany pri zvyšovaní úrovne zručností a rekvifikácii v kontexte zelenej a digitálnej transformácie poskytovaním poznatkov, poradenstva v oblasti financovania a príležitostí na spoluprácu. Výzvami v oblasti zručností v poľnohospodárstve sa zaoberajú aj centrá excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy programu Erasmus+. Pokiaľ ide o budúcnosť a nasledujúci VFR, je potrebné pokračovať v podpore a zosúladovaní prostredníctvom iniciatív, ako je európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť (EIP-AGRI), a zosúladených nástrojov SPP, aby sa zvýšila schopnosť mladých poľnohospodárov a nových účastníkov trhu prijímať a spoločne vyvíjať riešenia.

Program Horizont Európa teraz zahŕňa špecializovaný klaster 6 zahŕňajúci poľnohospodárstvo a biohospodárstvo, vďaka čomu vznikajú nové príležitosti na prepojenie podpory zo SPP a z ECF s pokročilým výskumom a inováciami, čím sa zabezpečí, aby mladí poľnohospodári mohli priamo využívať riešenia financované EÚ. Je potrebný jednoduchší prístup k týmto poznatkom, ako aj iniciatívy, ako je európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na poľnohospodársku produktivitu a udržateľnosť (EIP-AGRI), a zosúladené nástroje SPP, aby sa zvýšila schopnosť mladých poľnohospodárov a nových účastníkov trhu prijímať a spoločne vyvíjať riešenia.

Mnohí poľnohospodári sú takisto vlastníkami lesov, preto je pre správne obhospodarovanie lesov, odolnosť vidieka a bezpečnosť v pohraničných oblastiach veľmi dôležitý prístup k špecializovanej odbornej príprave v oblasti lesníctva zahŕňajúcej aj bezpečné pracovné postupy.

Hlavné iniciatívy

- **Program Erasmus pre mladých podnikateľov (EYE)** je účinným nástrojom na podporu generácie obnovy v poľnohospodárstve. Je určený pre podnikateľov a umožňuje novým a mladým poľnohospodárom získať dôležité podnikateľské zručnosti, sebadôveru a siete prostredníctvom spolupráce so skúsenými podnikateľmi vo viac než 40 krajinách. Cieľom Komisie je zvýšiť viditeľnosť tohto programu vo vidieckych oblastiach, aby ho využívalo viac mladých a nových poľnohospodárov.
- **Platforma Ženy v poľnohospodárstve:** bude sa zameriavať na prilákanie väčšieho počtu žien do poľnohospodárstva, podporu rovnakých príležitostí, výmenu skúseností a mentorstvo, pričom sa uzná kľúčová úloha žien v budúcnosti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka.
- **Balík najlepších postupov „poľnohospodárov budúcnosti“ pre všetky poľnohospodárske školy v EÚ**
V balíku sa študentom poskytnú jasné a praktické príklady moderných poľnohospodárskych prístupov, ako je diverzifikácia, digitálne nástroje, udržateľnosť a spolupráca v rámci nových obchodných modelov. Tieto príklady poukazujú na inovatívnosť moderného poľnohospodárstva a jeho prepojenosť so širším hospodárstvom. Ich začlenením do vzdelávania sa prispieva k tomu, aby študenti vnímali poľnohospodárstvo ako dynamickú kariérnu možnosť orientovanú na budúcnosť.

⁽³⁶⁾ [Pakt o zručnostiach – agropotravinársky ekosystém.](#)

Opatrenia navrhované v SPP na roky 2028 – 2034		
Posilnenie systému AKIS a poradenských služieb v záujme medzigeneračnej spolupráce	Začleniť do poľnohospodárskeho vedomostného a inovačného systému (AKIS) odbornú prípravu prispôbenú mladým poľnohospodárom s cieľom podporiť generačnú obnovu. Mladým poľnohospodárom sa poskytuje mentorstvo pred založením a po založení poľnohospodárskeho podniku, ktoré zahŕňa prístup k pôde, plánovanie podnikania, technické, právne otázky a otázky udržateľnosti so zameraním na inovatívne riešenia.	nová SPP – od roku 2028
Opatrenia navrhované v rámci iných politík EÚ		
Výskum a inovácie zamerané na potreby mladších generácií	Využiť finančné prostriedky z programu Horizont Európa na podporu generačnej obnovy v sektore poskytovaním výskumu a inovácií prispôbených potrebám mladých generácií, zapájaním mladých poľnohospodárov do inovačného procesu a podporou súvisiacich poradenských služieb.	pracovný plán programu Horizont Európa na rok 2027
Dobrovoľné opatrenia na úrovni členských štátov		Dobrovoľné
Inovácia poľnohospodárskych zručností	Využívanie inteligentnej špecializácie, platformy pre talenty a partnerstva pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo v rámci Paktu o zručnostiach na podporu inovácií, rekvalifikácie a udržania talentov vo vidieckych oblastiach. Regióny by mali prioritizovať poľnohospodárstvo a generačnú obnovu v stratégiách pre inteligentnú špecializáciu. Platforma pre talenty môže prilákať mladých ľudí prostredníctvom prispôbeného vzdelávania a mobility, zatiaľ čo aktéri v agropotravinárskom sektore by sa mali zapojiť do Paktu o zručnostiach s cieľom spoločne rozvíjať odbornú prípravu a zvyšovať úroveň zručností mladých poľnohospodárov a nových účastníkov trhu v oblasti inovatívnych technológií. Centrá excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy programu Erasmus+ podporujú nadnárodné siete, ktoré sa zaoberajú sektorovými a prierezovými výzvami v oblasti zručností.	od 4. štvrťroka 2025
Flexibilné a modernizované vzdelávanie a odborná príprava v oblasti poľnohospodárstva	Prispôsobiť učebné plány a ponúkať flexibilné a prístupné formáty s novými alebo existujúcimi digitálnymi nástrojmi tak, aby vyhovovali potrebám poľnohospodárstva na čiastočný úväzok a aby sa nimi riešili nové výzvy vrátane stratégií v oblasti diverzifikácie a príjmov.	od 4. štvrťroka 2025
Podpora organizácií mladých poľnohospodárov	Riadiť financovanie a programy na podporu organizácií mladých poľnohospodárov a zabezpečiť, aby boli vypočutí.	od 4. štvrťroka 2025
Využívanie iniciatívy ALMA na podporu objavovania a zvyšovania atraktívnosti poľnohospodárstva pre NEET	ALMA (<i>Aim, Learn, Master, Achieve</i> – vytýčiť si cieľ, naučiť sa, zvládnuť, dosiahnuť) je iniciatíva EÚ v oblasti sociálneho začlenenia, ktorá pomáha ľuďom, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET), opätovne sa začleniť do spoločnosti prostredníctvom budovania mäkkých zručností a poskytovania individuálne prispôbenej podpory. Prostredníctvom výmen v poľnohospodárstve by sa mohlo zvýšiť povedomie o jeho atraktívnosti, hoci sa neobmedzujú len na jedno odvetvie. Zapájaním poľnohospodárov, ktorí by sa venovali účastníkom absolvujúcim odbornú prax v zahraničí, by bolo možné podporiť rozvoj zručností a povzbudiť mladých ľudí, aby uvažovali o práci v poľnohospodárstve. Začlenením tohto prístupu do národného systému AKIS by sa mohla posilniť zamestnanosť na vidieku a generačná obnova.	od 4. štvrťroka 2025

Dobrovoľné opatrenia pre zainteresované strany		Dobrovoľné
Partnerské učenie pre mladých a nových poľnohospodárov	Organizácie mladých poľnohospodárov, družstvá a partneri by mali poskytovať mentoring, odbornú prípravu a partnerské učenie s cieľom posilniť obchodné a vodcovské zručnosti mladých a nových poľnohospodárov.	od roku 2026

C. Prístup k pôde

Základom generlačnej obnovy je prevod pôdy. Tento problém dobre vidno na nerovnováhe v držbe pôdy: kým väčšina starších poľnohospodárov svoju pôdu vlastní, mladšie generácie sú často odkázané na prenájom: ako nájomcovia obhospodarujú 15 miliónov hektárov, zatiaľ čo ako vlastníci 10 miliónov hektárov. Pre mnohých nových účastníkov je dostupnejšou možnosťou prenájom, hoci pri krátkodobom prenájme môže byť obmedzená ich schopnosť investovať a dlhodobo plánovať.

Aj keď v niektorých členských štátoch existujú osobitné administratívne systémy a ustanovenia na uľahčenie prevodu poľnohospodárskych podnikov, skoré nástupníctvo je často náročné: existujú odrádzajúce administratívne a finančné faktory, pre ktoré poľnohospodári pred odchodom do dôchodku radšej nepostúpia svoj podnik druhému. **Zjednodušenými pravidlami a cieľovými stimulmi by sa zvýšila atraktivnosť skoršieho prevodu.**

Prevzatie poľnohospodárskeho podniku po smrti poľnohospodára často sťažujú zložité právne rámce a vysoké daňové zaťaženie. Aj prípadoch, keď sa uplatňujú daňové úľavy alebo zjednodušené dedičské konania, vedú tradičné postupy v niektorých regiónoch k rozdrobenosti, čo komplikuje konsolidáciu životaschopných poľnohospodárskych jednotiek. Členské štáty by mali tieto prekážky riešiť, aby uľahčili účinnejší prevod pôdy na poľnohospodárov. Komisia preto zahrnie relevantné hospodárske a sociálne aspekty súvisiace s generlačnou obnovou do procesu európskeho semestra, aby sa zabezpečilo zosúladenie vnútroštátnych politík s cieľmi EÚ a zavedenie primeraných reforiem.

Pre tých, ktorí pôdu nezdedili, je hlavnou, ale zároveň najťažšou cestou k poľnohospodárstvu kúpa. Priemerné ceny v EÚ sú 11,791 EUR za hektár, ale v niektorých regiónoch dosahujú viac než 280,000 EUR. Vzhľadom na nedostatočné poskytovanie úverov, náročné podmienky splácania a často skromnú a kolísavú návratnosť investícií mladí poľnohospodári čelia pri vstupe na trh veľkým prekážkam. Členské štáty im to môžu uľahčiť prostredníctvom dostupných úverových schém, predkupných práv v prospech mladých poľnohospodárov (nediskriminujúcich na základe štátnej príslušnosti) a špecializovaných mechanizmov na prepájanie poľnohospodárov odchádzajúcich do dôchodku alebo vlastníkov pôdy so začínajúcimi poľnohospodármi. Členské štáty musia zároveň zakročiť proti špekulatívnym nákupom a zaberaniu pôdy, aby poľnohospodárska pôda ostala dostupná na poľnohospodárske účely ⁽³⁷⁾.

Prenájom môže byť dostupnejšou možnosťou. Takmer polovica poľnohospodárskej pôdy v EÚ sa prenájma, ale v prípade krátkodobých dohôd sú noví účastníci trhu zraniteľní.

⁽³⁷⁾ Výbor pre svetovú potravinovú bezpečnosť (2012), *Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security* (Dobrovoľné usmernenia pre zodpovednú správu držby pôdy, rybolovných zdrojov a lesov v kontexte národnej potravinovej bezpečnosti), FAO, Rím.

Stabilita a dôvera by sa zlepšili prostredníctvom pevnejších dlhodobých zmlúv v kombinácii s prioritizovaním mladých poľnohospodárov pri prideľovaní obecnej alebo verejnej pôdy.

Objavujú sa aj alternatívne modely od pozemkových bánk cez komunitné pozemkové fondy až po poľnohospodárske inkubátory. Ak sa majú stať životaschopnými vo veľkom meradle, je potrebné zaistiť pre ne podporné právne rámce a regionálnu podporu. Ďalším faktorom, ktorý súčasne znižuje dostupnosť poľnohospodárskej pôdy a zvyšuje jej ceny na úkor poľnohospodárstva, sú iné konkurenčné spôsoby využitia pôdy. V dôsledku záberu pôdy sa znižuje dostupnosť poľnohospodárskej pôdy. Vzhľadom na prebiehajúcu premenu poľnohospodárskej pôdy na pozemky s urbanistickým a priemyselným využitím sa zvyšujú ceny a obmedzuje prístup mladých poľnohospodárov. Členské štáty by mali prostredníctvom silnejšej ochrany poľnohospodárskej pôdy v rámci územného plánovania zaistiť súlad s cieľom EÚ, ktorým je „nulový čistý záber pôdy do roku 2050“⁽³⁸⁾.

Pre územnú politiku v celej EÚ by bola prospešná intenzívnejšia spolupráca a výmena údajov medzi členskými štátmi. Na podporu tohto zámeru Komisia pripravuje analytický základ pre **Európske pozemkové monitorovacie stredisko**, ktoré má slúžiť ako diskusné fórum s cieľom pomôcť odstrániť medzery v informáciách a zvýšiť transparentnosť v oblasti pozemkových transakcií, cien, zmien využívania pôdy a trhových trendov. Členským štátom poskytne dôkazy a nástroje na navrhovanie spravodlivejších a účinnejších opatrení prispôbených ich vnútroštátnym podmienkam a zároveň prispeje k spoločným cieľom EÚ vrátane generácie obnovy.

Hlavné iniciatívy

- **Európske pozemkové monitorovacie stredisko** na zlepšenie pozemkovej transparentnosti, ktoré pomôže poľnohospodárom získať prístup k dostupnej pôde, poslúži na podporu nástupníctva v poľnohospodárskych podnikoch, získavanie východísk pre politiku a na predchádzanie špekuláciám s pôdou, vďaka čomu bude pre nových účastníkov trhu ľahšie začať poľnohospodársku činnosť.
- **Národné územné politiky** s cieľom riešiť prekážky prístupu, zabráňovať špekulatívnym nákupom a dosiahnuť zosúladenie s cieľmi EÚ v oblasti generácie obnovy, ktoré budú zahrnuté do rozsahu pôsobnosti európskeho semestra.

Opatrenia navrhované v rámci iných politík EÚ		
Posúdenie trhu s pozemkami v záujme generácie obnovy	Vykonať dve vzájomne prepojené štúdie s cieľom lepšie pochopiť prekážky súvisiace s pôdou, ktoré bránia generácii obnovy v poľnohospodárstve, so zameraním na: 1. preskúmanie financionalizácie poľnohospodárskej pôdy a jej sociálno-ekonomických a environmentálnych dôsledkov a 2. analýzu vývoja cien poľnohospodárskej pôdy vo vzťahu k agroenvironmentálnym a sociálnym faktorom.	do 4. štvrťroka 2026
Dobrovoľné opatrenia na úrovni členských štátov		
Služby mobility pôdy	Podporovať dôveryhodné systémy mobility pôdy, v ktorých sa prepájajú vlastníci pôdy a noví účastníci trhu prostredníctvom prenájmu, partnerstiev, podielového hospodárenia a nástrojov prideľovania pôdy. Podporovať právne rámce, ktorými sa zabezpečujú dlhodobé nájomné	od 4. štvrťroka 2025

⁽³⁸⁾ Európska komisia (2011), *Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje*, KOM(2011) 571, Brusel, v ktorom sa stanovuje cieľ dosiahnuť do roku 2050 nulový čistý záber pôdy, ktorý sa potvrdzuje v dokumente Európskej komisie (2021), *Stratégia EÚ v oblasti pôdy do roku 2030*, COM(2021) 699, Brusel.

	zmluvy a podporuje stabilita nájomných zmlúv s cieľom umožniť postupné prevzatie poľnohospodárskych podnikov a investície mladých poľnohospodárov. Vnútroštátne platformy by prepájala sieť EÚ, pričom východiskom by boli iniciatívy členských štátov.	
Alternatívne modely vlastníctva a prevodu podniku	Podporovať medzigeneračné prevody vlastníctva a prevody vlastníctva vedené pracovníkmi vrátane odkúpenia podniku pracovníkmi, pri ktorom zamestnanci nadobudnú podiely poľnohospodárskeho podniku, ako aj modely obhospodarovania pôdy založené na družstvách. Prioritizovať podporu modelov umožňujúcich postupný alebo kolektívny prevod vlastníctva.	od 4. štvrťroka 2025
Pozemkové banky a opätovné využitie opustených pozemkov	Podporovať verejné pozemkové banky na obhospodarovanie a opätovné využívanie opustených alebo fragmentovaných pozemkov, čím sa uľahčí prístup pre mladých poľnohospodárov a nových účastníkov trhu. Vo vhodných prípadoch podporovať mechanizmy družstevného prenájmu.	od 4. štvrťroka 2025
Zapojenie štátom vlastnených finančných inštitúcií	Povzbudzovať finančné inštitúcie, aby podporovali prístup k poľnohospodárskej pôde a jej rozvoj ponukou finančných produktov, ako sú nákupné úvery, úverové záruky a subvencované sadzby na melioráciu pôdy a pozemkovú konsolidáciu, čím by sa mladým poľnohospodárom pomohlo prekonať finančné prekážky a zlepšiť životaschopnosť poľnohospodárskych podnikov.	od 4. štvrťroka 2025
Nižšie náklady na pozemkové transakcie pre malé poľnohospodárske podniky	Podporovať reformy a subvencie na zníženie vysokých nákladov na registráciu pôdy a transakčné náklady, ktoré sú hlavnou prekážkou pre mladých poľnohospodárov. S cieľom vyvážené odrádzať od špekulácií bez toho, aby vznikali prekážky pre nových účastníkov, zväziť oslobodenie od poplatkov alebo zníženie poplatkov v prípade malých poľnohospodárskych podnikov, napríklad stanovením prahových hodnôt alebo úmerným zohľadňovaním nákladov vo vzťahu k rozlohe pozemkov.	od 4. štvrťroka 2025

D. Odolnosť, spravodlivé životné podmienky a prístup k novým možnostiam príjmu

Obnova poľnohospodárstva nezávisí len od prístupu k pôde, zručnostiam alebo financiám, ale aj od celkových hospodárskych príležitostí v poľnohospodárstve a atraktívnosti života na vidieku. Mnohí mladí ľudia váhajú, či zostať alebo sa vrátiť do poľnohospodárstva a vidieckych oblastí, ak možnosti zárobku, služby a kvalita života zaostávajú za mestskými štandardmi. SPP zohráva zásadnú úlohu pri zabezpečovaní hospodárskej životaschopnosti a atraktívnosti poľnohospodárstva a iných činností vo vidieckych oblastiach EÚ, pričom sa dopĺňa s politikou súdržnosti a inými politikami EÚ. Stredisko pre monitorovanie vidieka ⁽³⁹⁾ poskytuje aktuálne údaje a analýzy o podmienkach na vidieku, odolnosti týchto oblastí a kvalite života na vidieku a podporuje tvorbu politík založenú na dôkazoch.

Okrem toho je v súlade s Európskym pilierom sociálnych práv nevyhnutné zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti, starostlivosti o deti a staršie osoby, k doprave, bývaniu, miestnej infraštruktúre, vzdelávaniu a odbornej príprave, pracovným príležitostiam (pre mladých ľudí a rodinných príslušníkov poľnohospodárov) a sociálnej podpore poskytovanej vo flexibilných a dostupných formách a posilnenej digitálnymi nástrojmi a komunitnými sieťami, aby bolo poľnohospodárstvo zlučiteľné s rodinným životom a aby sa zabránilo izolácii a vyľudňovaniu.

⁽³⁹⁾ Stredisko EÚ pre monitorovanie vidieka, rural-vision.europa.eu.

Príklady služieb na vidieku na podporu poľnohospodárov

- **Rakúsko – družstevná starostlivosť o deti na vidieku:** komunitné iniciatívy v oblasti starostlivosti o deti, ktoré umožňujú rodinám poľnohospodárov zosúladiť rodinné a pracovné povinnosti.
- **Fínsko – mobilné jednotky zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb:** prinášajú základnú zdravotnú starostlivosť a sociálnu podporu priamo do odľahlých vidieckych oblastí, čím zlepšujú kvalitu života a znižujú tlak na domácnosti poľnohospodárov.

Rozhodujúcu úlohu môže zohrať aj silnejšia sociálna ochrana a sociálne služby prispôsobené potrebám poľnohospodárov. Stabilné príjmy, zdravotné poistenie (vrátane starostlivosti o duševné zdravie a dlhodobej starostlivosti), rodičovská dovolenka a starostlivosť a primerané dôchodky poskytujú istotu, ktorú noví účastníci potrebujú, aby mohli podstúpiť riziko a budovať si kariéru v poľnohospodárstve. Inkluzívne systémy, ktoré podporujú všetkých poľnohospodárov vrátane poľnohospodárov na čiastočný úväzok, ženy a skupiny v zraniteľných situáciách, spájajú ich a sú atraktívne a v ktorých sa venuje priestor riešeniu problémov duševného zdravia vo vidieckych oblastiach a posilňuje sa spravodlivosť a odolnosť naprieč vidieckymi komunitami.

Z hľadiska odolnosti má zároveň kľúčový význam hospodárska diverzifikácia. Mladí poľnohospodári, ktorí dokážu skombinovať tradičné poľnohospodárstvo s klimaticky inteligentnými postupmi, novými biohospodárskymi podnikmi a hodnotovými reťazcami, agroturistikou, výrobou energie z obnoviteľných zdrojov alebo digitalizáciou, dosiahnu konkurencieschopnosť a dlhodobú životaschopnosť. Miestne potravinové systémy – od krátkych dodávateľských reťazcov až po komunitou podporované poľnohospodárstvo – zvyšujú stabilitu príjmov a posilňujú sociálne väzby, pričom zároveň lepšie „spájajú spotrebiteľov s potravinami, ktoré majú na tanieri“. Okrem toho možnosti financovania zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov v poľnohospodárskych podnikoch môžu znížiť počiatočné investičné prekážky a viesť k dlhodobému zníženiu nákladov a možným zdrojom príjmov, čím sa posilní životaschopnosť poľnohospodárskych podnikov a energetická odolnosť na vidieku.

Jednou z pretrvávajúcich výziev je vnímanie: poľnohospodárstvo sa naďalej často považuje za náročné a zastarané povolanie. V záujme prilákania nových generácií bude mať zásadný význam pretvorenie tohto obrazu prezentovaním inovácií, udržateľnosti a dostupnej podpory. Prostredníctvom nových komunikačných kanálov a sociálnych médií by sa mohli osloviť a zaujať mladšie vekové skupiny a podnietiť ich, aby začali nazerať na poľnohospodárstvo ako na kariérnu možnosť, ktorá ponúka flexibilitu, kvalitu života v blízkosti prírody a zmysluplný prínos pre spoločnosť.

Tieto opatrenia spoločne môžu prispieť k životaschopnejším, rozmanitejším a odolnejším vidieckym oblastiam a k tomu, aby sa vidiecke oblasti stali miestom, kde chcú mladí ľudia žiť, pracovať a investovať do svojej budúcnosti. To je základ pre trvalú generačnú obnovu v európskom poľnohospodárstve.

Hlavné iniciatívy

- **Súčasťou nového návrhu SPP sú služby výpomoci pre poľnohospodárske podniky,** prostredníctvom ktorých by sa zaviedla podpora na pomoc poľnohospodárom pri čerpaní pracovného voľna z dôvodu choroby, úrazu, rodičovských práv a povinností, opatrovania, a to aj opatrovania starších poľnohospodárov, dovolenky alebo absolvovania odbornej prípravy. Financovanie by malo pokrývať zriadenie služieb výpomoci pre poľnohospodárske podniky a mzdy pre náhradných pracovníkov počas krátkodobej neprítomnosti.
- **Ambasádori vidieckej mládeže.** Európska komisia vytvorí program ambasádorov vidieckej mládeže. Vyberú sa mladí ľudia, ktorí budú podporovaní, aby pôsobili ako obhajcovia poľnohospodárstva a života na vidieku a aktívne prispievali do politických diskusií. Prostredníctvom osvetových činností, prezentácie príbehov a zapájania rovesníkov ambasádori pomôžu zmeniť vnímanie verejnosti, vzbudiť väčší záujem mladých ľudí a zlepšiť celkový obraz poľnohospodárstva a vidieckych oblastí v celej Európe.

Opatrenia navrhované v rámci súčasnej SPP a v návrhu SPP na roky 2028 – 2034		
Investície do energetickej transformácie a transformácie v súvislosti so zmenou klímy	Podporovať projekty výroby energie z obnoviteľných zdrojov v poľnohospodárskych podnikoch a investície do adaptácie na zmenu klímy s cieľom zvýšiť odolnosť mladých poľnohospodárov proti klimatickým rizikám.	súčasná a nové plány SPP
Vidiecke stratégie, infraštruktúra a diverzifikácia podnikov	Podporovať integrovaný prístup k vidieckym oblastiam v plánoch národného a regionálneho partnerstva a v programovaní integrovaných nástrojov územného rozvoja a poskytovať financovanie v záujme dostupnej vidieckej infraštruktúry a služieb, najmä v odľahlých oblastiach, ako sú najvzdialenejšie regióny EÚ, vrátane pripojiteľnosti a dopravy s cieľom zlepšiť životaschopnosť života na vidieku.	aktuálne pre investície do infraštruktúry, nová SPP, plány NRP – od roku 2028
Iniciatíva LEADER/miestny rozvoj vedený komunitou	Podporovať miestny rozvoj vidieka a vytváranie sietí prostredníctvom iniciatívy LEADER/miestneho rozvoja vedeného komunitou, podnecovať na zapájanie mládeže a žien a znižovať izoláciu vidieka.	súčasná SPP a Fond pre NRP
Opatrenia navrhované v rámci iných politík EÚ		
Koordinované opatrenia pre vidiecke oblasti na úrovni EÚ	Podporovať opatrenia na podporu atraktívnosti vidieckych oblastí vo viacerých oblastiach politiky vrátane vzdelávania a odbornej prípravy, energetických komunít, pripojiteľnosti, biohospodárstva a zapájania mládeže prostredníctvom aktualizovaného akčného plánu EÚ pre vidiek. Podporovať úsilie o posilnenie hlasu vidieka, podporovať vytváranie sietí a koordináciu opatrení pre vidiecke oblasti prostredníctvom vidieckeho paktu v rokoch 2026 a 2027.	1. štvrťrok 2026

Podpora sociálneho poľnohospodárstva⁽⁴⁰⁾	Podporovať dobrovoľnícku činnosť v opatrovateľských a sociálnych poľnohospodárskych podnikoch zapájaním Európskeho zboru solidarity a zároveň podporovať členské štáty v rozvoji iniciatív pre mladých poľnohospodárov, ktorí poskytujú dostupné sociálne a opatrovateľské služby vo vidieckych oblastiach.	4. štvrťrok 2026
Uhlíkové pôdohospodárstvo, trhy a odolnosť	Nariadenie EÚ o certifikačnom rámci pre odstraňovanie uhlíka a uhlíkové pôdohospodárstvo ponúka možnosť prepojiť na dobrovoľnom základe poľnohospodárov, lesníkov a pôdohospodárov s trhmi s uhlíkom, čím sa im poskytne dodatočný tok príjmov a posilní sa tak ich konkurencieschopnosť a odolnosť ich poľnohospodárskych podnikov.	od 4. štvrťroka 2025
Dobrovoľné opatrenia na úrovni členských štátov		Dobrovoľné
Miestna pridaná hodnota v potravinových systémoch	Podporovať miestne a regionálne stratégie v oblasti potravín a inovačných stratégií súvisiacich s potravinami, podporovať priamy predaj prostredníctvom miestnych trhov a trhov v poľnohospodárskych podnikoch a zlepšovať prepojenia medzi mestami a vidiekom, pomáhať mladým a novým poľnohospodárom pri prístupe k príležitostiam a podporovať komunitné poľnohospodárstvo, spracovanie a maloobchod.	od 4. štvrťroka 2025

E. Nástupníctvo a odchod do dôchodku

Dôchodkové systémy a plánovanie nástupníctva sú základom pre zabezpečenie generačnej obnovy v poľnohospodárstve. Je dôležité, aby starší poľnohospodári, ktorí chcú odísť do dôchodku, mali možnosť a prostriedky na dôstojný odchod do dôchodku a finančné zabezpečenie. Mnohí starší poľnohospodári v celej EÚ odkladajú odchod do dôchodku z dôvodu nedostatočného dôchodkového zabezpečenia a nedostatku reálnych alternatív k poľnohospodárskym príjmom. Táto finančná neistota často vedie k neochote previesť pôdu alebo zanechať aktívnu prácu, čím sa znižuje mobilita pôdy a blokujú sa príležitosti vstupu mladých poľnohospodárov do tohto sektora a ich etablovania sa v ňom.

SPP v tomto kontexte často zohráva sociálnu úlohu. Pre mnohých starších poľnohospodárov bez primeraných nárokov na dôchodok predstavujú platby SPP jediný príjem a stávajú sa záchrannou sociálnou sieťou. Zdôrazňuje sa tým potreba doplňujúcich vnútroštátnych opatrení na posilnenie sociálnej ochrany a možností odchodu do dôchodku, ktoré by sa primerane vzťahovali na poľnohospodárov.

Plánovanie nástupníctva je rovnako dôležité, ale naďalej predstavuje významnú prekážku. Bez právnej a poradenskej podpory môže prevod poľnohospodárskeho podniku prebiehať s oneskorením alebo byť nevhodne riadený, čo vedie ku konfliktom a neistote. Včasný plánovanie je kľúčom k dlhodobej životaschopnosti poľnohospodárskeho sektora a zároveň umožňuje starším generáciám odísť postupne, naďalej sa zapájať, ak si to želajú, a odovzdať povinnosti štruktúrovaným spôsobom, pri ktorom sa rešpektuje ich úloha a skúsenosti.

V rámci európskeho semestra sa bude naďalej monitorovať, ako vnútroštátne politiky dôchodkového zabezpečenia a sociálnej ochrany prispievajú k dosiahnutiu primeraného

⁽⁴⁰⁾ Sociálne poľnohospodárstvo (alebo aj *care farming*, využívanie prác v poľnohospodárstve na terapeutické účely) je využívanie poľnohospodárskych činností na poskytovanie služieb zdravotnej, sociálnej starostlivosti alebo vzdelávania skupinám v zraniteľných situáciách, čo zároveň slúži na diverzifikáciu poľnohospodárskych činností a ako prínos k rozvoju vidieka.

príjmu v starobe a prístupu k sociálnej ochrane pre rôzne profesijné skupiny vrátane poľnohospodárov.

Príklady dôchodkových systémov podporujúcich generačnú obnovu

- Nemecko – Nemecká poľnohospodárska dôchodková banka podporuje nástupníctvo poľnohospodárskych podnikov poskytovaním dôchodkových príjmov a sociálneho poistenia poľnohospodárom, ktorí odchádzajú do dôchodku.
- Francúzsko – v prispôbených dôchodkových systémoch sa poskytuje podobná podpora, čo poukazuje na to, ako môže upravená sociálna ochrana uľahčiť generačnú obnovu v poľnohospodárstve.

Úspešné systémy majú spoločné kľúčové vlastnosti: v poistení sú zahrnutí všetci rodinní príslušníci, aby sa predišlo výpadkom príspevkov, ponúkajú flexibilné príspevky založené na príjmoch alebo paušálne príspevky, ktoré odrážajú variabilitu príjmov poľnohospodárskych podnikov, a spoliehajú sa na verejné dotácie, ktoré sa oprávnené považujú za investície do spravodlivosti a potravinovej bezpečnosti vidieka. Prostredníctvom jasných právnych definícií a spravodlivého testovania prostriedkov sa ďalej zabezpečuje inkluzívnosť.

Investovanie do primeraných a stabilných dôchodkových systémov pre poľnohospodárov je v konečnom dôsledku nielen otázkou sociálnej spravodlivosti, ale aj strategickou pákou na zabezpečenie generačnej výmeny, mobility pôdy a dlhodobej udržateľnosti poľnohospodárstva EÚ.

Hlavné iniciatívy

- *Prepojenie priamych platieb s dôchodkovým vekom poľnohospodárov do roku 2032, ako sa navrhuje v SPP po roku 2027. Poľnohospodári v dôchodkovom veku, ktorí poberajú dôchodok, už nebudú mať nárok na priame platby, čím sa podporí medzigeneračné nástupníctvo.*
- *Zahrnutím relevantných aspektov týkajúcich sa generačnej obnovy spojených s nástupníctvom do európskeho semestra a začlenením reforiem dôchodkových systémov, odchodu do dôchodku a prevodu poľnohospodárskych podnikov do vnútroštátnych politických rámcov sa uľahčí včasné nástupníctvo, mobilita pôdy a zaistenie príjmov poľnohospodárov odchádzajúcich do dôchodku.*

Opatrenia navrhované v SPP na roky 2028 – 2034		Časový rozvrh
Podpora plánovania nástupníctva v poľnohospodárskych podnikoch prostredníctvom systému AKIS	Poskytovať cieleňú odbornú prípravu a poradenské služby prostredníctvom systému AKIS na podporu hladkého a včasného nástupníctva v poľnohospodárskych podnikoch. Starším poľnohospodárom by sa malo poskytovať poradenstvo v oblasti právneho, finančného a dedičského plánovania, zatiaľ čo mladým poľnohospodárom by sa mala poskytovať odborná príprava v oblasti rámcov nástupníctva, kontinuity činností a plánov modernizácie. Uľahčovať stretnutia medzi generáciami zamerané na spoločné	nová SPP – od roku 2028

	plánovanie, a to s podporou vyškolených poradcov alebo mediátorov, s cieľom vypracovať jasné a realistické plány prevodu.	
Opatrenia navrhované v rámci iných politík EÚ		
Zvyšovanie poznatkov v oblasti daní a nástupníctva v poľnohospodárskych podnikoch	Štúdia o tom, aký vplyv majú politiky zdaňovania v prípade dedičstva a darovania v členských štátoch na nástupníctvo v poľnohospodárskych podnikoch, ktorá bude vychádzať z údajov Európskeho pozemkového monitorovacieho strediska. Identifikovať fiškálne a právne prekážky, ktoré oddŕajú alebo komplikujú včasné prevody, a poskytnúť tak základ pre reformy, ktorými sa uľahčí skorší odchod do dôchodku, plynulejšie nástupníctvo a efektívnejšia generačná obnova.	začiatok vo 4. štvrťroku 2026
Výmena najlepších postupov	Podporiť prechod z poľnohospodárskej činnosti do dôchodku, prepojiť priame platby s dôchodkovým vekom, podporovať výmenu najlepších postupov v oblasti prístupu poľnohospodárov k systémom sociálneho zabezpečenia prostredníctvom spoločnej diskusie s členskými štátmi.	2. štvrťrok 2026
Dobrovoľné opatrenia na úrovni členských štátov		Dobrovoľné
Dôchodkové systémy	Zabezpečiť primeraný prístup k dôchodkovým systémom, ktoré starším poľnohospodárom a poľnohospodárskym pracovníkom poskytujú dostatočné dôchodkové zabezpečenie.	od 4. štvrťroka 2025
Právne predpisy na uľahčenie prevodu poľnohospodárskych podnikov	Prijatť legislatívne opatrenia v oblastiach, ako je zdaňovanie, dedenie a prevod pôdy, ktoré uľahčia prevod aktív poľnohospodárskych podnikov z jednej generácie na druhú.	od 4. štvrťroka 2025
Sociálne zabezpečenie a sociálne služby	Zabezpečiť stabilitu, odstrániť rodové rozdiely a podporiť životné zmeny prostredníctvom inkluzívneho sociálneho zabezpečenia pre poľnohospodárov vrátane žien, dôchodcov a osôb so zdravotným postihnutím a iných skupín v zraniteľných situáciách. Zabezpečiť prístup ku kvalitným a cenovo dostupným sociálnym službám vrátane dlhodobej starostlivosti.	od 4. štvrťroka 2025
Dobrovoľné opatrenia pre zainteresované strany		Dobrovoľné
Spoločné medzigeneračné nástupníctvo v poľnohospodárskych podnikoch	Organizácie poľnohospodárov, ktoré zastupujú staršiu aj mladšiu generáciu, spolu s družstvami, poradenskými službami a vidieckymi sieťami by mali spoločne rozvíjať medzigeneračnú spoluprácu a poskytovať odbornú prípravu v oblasti prevodu poľnohospodárskych podnikov, plánovania nástupníctva a právnych/finančných aspektov prevzatia.	od 4. štvrťroka 2025

ZÁVER

Stratégia generačnej obnovy v poľnohospodárstve je postavená na kľúčových hlavných iniciatívach podporovaných komplexným súborom iniciatív, ktoré by sa mohli realizovať na vzájomne prepojených úrovniach: iniciatívy v rámci súčasnej a budúcej SPP, iniciatívy v rámci iných politík EÚ, opatrenia vedené členskými štátmi, ktoré sú majú právomoc v kľúčových oblastiach ako prístup k pôde, daňová politika, vzdelávanie a dôchodky, a napokon opatrenia zainteresovaných strán. Prekonanie hlavných prekážok si vyžaduje silné zapojenie na národnej a regionálnej úrovni.

V tejto stratégii sa stanovuje jasná cesta na podporu generačnej obnovy v európskom poľnohospodárstve pretavením politických ambícií do praktických krokov. Poskytuje sa ňou rámec prepájajúci rôzne politiky a úrovne riadenia s cieľom riešiť prekážky, ktorým čelia mladí ľudia, a podporovať spravodlivé podmienky pre starších poľnohospodárov, ktorí toto odvetvie opúšťajú, a to aj prostredníctvom primeraných dôchodkových systémov. Takisto sa v nej predstavuje nová platforma Ženy v poľnohospodárstve na podporu rovnakých príležitostí a vytvárania sietí. Osobitná pozornosť sa venuje poľnohospodárom mladším ako 40 rokov, ktorí majú najväčšie problémy s prístupom k financiám a úverom, pričom sa uznáva zásadná úloha nových poľnohospodárov všetkých vekových kategórií pri udržiavaní potravinových systémov EÚ, životaschopnosti vidieka a environmentálneho dedičstva.

Komisia navrhla, aby všetky členské štáty do roku 2028 stanovili vlastnú stratégiu generačnej obnovy v poľnohospodárstve ako súčasť svojich plánov národného a regionálneho partnerstva, v ktorej by sa spojili opatrenia v rámci poľnohospodárskej politiky EÚ, vnútroštátnych vidieckych politík, ako aj fiškálnych a sociálnych rámcov. Komisia vyzýva členské štáty, aby opatrenia prispôbili svojim špecifickým potrebám a zohľadnili pritom rôznorodosť poľnohospodárskych systémov, právnych predpisov v oblasti nástupníctva a daní a vidieckej reality v Európe.

Dosiahnutie cieľov stratégie si vyžaduje **úzku spoluprácu medzi národnými a regionálnymi orgánmi a poľnohospodármi všetkých generácií, ktorú podporí politické vedenie, účelové financovanie a dlhodobý záväzok všetkých aktérov**. Tieto faktory sú nevyhnutné, aby sa navrhli účinné, kontextovo špecifické intervencie a aby sa uvoľnil potenciál budúcej generácie.

Toto úsilie sa doplní informačnými činnosťami, propagáciou a podporou diverzifikácie poľnohospodárskych podnikov, ktorými sa poľnohospodárstvo zviditeľní ako atraktívna, zmysluplná a životaschopná kariéra a zároveň sa zdôrazní širší spoločenský význam generačnej obnovy pre budúcnosť európskych potravinových systémov a vidieckych komunít.

Tieto opatrenia spoločne tvoria základ pre trvalú generačnú obnovu v európskom poľnohospodárstve.

V stratégii, v ktorej sa odráža táto ambícia a ktorá sa opiera o návrh SPP na roky 2028 – 2034, sa stanovuje **ambiciózny cieľ zvýšiť do roku 2040 súčasný podiel mladých poľnohospodárov v EÚ z 12 % na 24 % so započítaním nových poľnohospodárov**. Je to v súlade s odporúčaním Komisie **vyčleniť aspoň 6 % poľnohospodárskych výdavkov na generačnú obnovu**, čo je dôležité najmä pre členské štáty, ktoré v tejto oblasti zaostávajú.

Komisia bude pokračovať v spolupráci s mladými poľnohospodármi a plánuje zhodnotiť dosiahnutý pokrok počas politických dialógov s mládežou, najmä počas dialógu, ktorý sa uskutoční na jar 2029, keď sa bude končiť mandát súčasného kolégia.